

Mas de les Esglésies (jaciment)

Navàs

Ubicació

Comarca:	Bages
Lloc/Adreça:	Sector central del terme municipal. Parròquia de Sant Cugat del Racó, Antiga demarcació de les Esglésies
Emplaçament	A Navàs prendre pista forestal asfaltada en direcció a Sant Cugat del Racó. 1 km abans d'arribar a St Cugat trencall a l'esquerra (sud) 200 m
Alçada:	483
Coordenades:	
Latitud:	41.89284
Longitud:	1.82301
UTM Est (X):	402360
UTM Nord (Y):	4638548

Classificació

Número de fitxa	08141 - 445
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Jaciment arqueològic
Estil / època:	Prehistòric Antic Ibèric Romà Medieval
Segle	X aC - IX dC.
Estat de conservació	Regular
Notes de conservació:	Estat de conservació del jaciment desconegut, segurament força arrasat. Necròpolis en estat de conservació desigual, amb algunes tombes erosionades o trencades.
Protecció	Legal
Tipus de protecció:	BPU
Observacions protecció:	Pla Especial Urbanístic de Protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages), 2018, amb el núm. 08.BARP. Nivell 6. AEA
Data aprovació:	dc., 20/02/2019 - 12:00
Número inventari	CCAA 1553
Generalitat i altres inventaris	

Accés	Fàcil
Ús actual:	Sense ús
Titularitat	Privada
Titular:	08140A005000550000IZ

Fitxes associades:

[Església de Santa Maria de les Esglésies](#)

[Les Esglésies \(masia\)](#)

Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana

Data de registre de la fitxa: dj., 16/09/2021 - 12:19

Descripció

Jaciment arqueològic emplaçat al costat de l'església de Santa Maria de les Esglésies, amb vestigis de diferents èpoques. Hem agrupat en aquesta fitxa les troballes de material superficial (de l'edat del Ferro-ibèric i d'època romana) que Josep M. Badia ha fet en aquesta zona i una necròpolis alt-medieval de tombes excavades a la roca que es troba vora l'església i que seria anterior a la seva construcció.

D'una banda, les troballes superficials es troben en un camp erm que hi ha pocs metres al nord-est de l'església, entre el camí i una zona boscosa. Aquí l'historiador Josep M. Badia hi va recollir, junt amb materials d'altres èpoques, ceràmica de l'anomenada de Merlès, amb decoració de cordons amb ditades o ratlles. Es podria datar a la primera edat del Ferro i al període Ibèric (BADIA, 1984: 117-118). En una altra publicació Josep M. BADIA (1988: 159) esmenta també la troballa de ceràmica romana sigil·lada, sigil·lada clara i teula romana. Així mateix, a les rodalies de les Esglésies es té notícia de la troballa de sílex, en concret d'una peça en forma d'ametlla i un burí (BADIA, 1988: 158), però sense cap context.

D'altra banda, al costat sud de l'església i ben bé a tocar de la façana s'hi poden veure un seguit de tombes excavades a la roca. En l'estat actual se'n poden identificar un total de cinc, tot i que alguna podria ser dubtosa i el seu estat de conservació és desigual. La que es troba més a ponent és la més ben conservada, de forma ovoide. Dues més queden retallades al sud de la façana. D'una només se'n conserva la meitat en un retall de la roca, molt erosionat. Finalment, a l'angle sud-est i gairebé enganxades al segon absis de l'església que recentment s'ha posat al descobert, hi trobem dues tombes més, aquestes de formes rectangulars. Una d'elles és molt ample i podria ser dubtosa.

Observacions:

Altres denominacions: Mas de les Esglésies

L'any 1981 l'historiador Josep Maria Badia va donar a conèixer el jaciment en el transcurs de la XXVI Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos celebrada a Manresa; posteriorment se'n van publicar les actes (BADIA, 1984: 119). L'any 1988 el jaciment es va fitxar i incloure a la Carta Arqueològica com a pertanyent a l'època romana.

Història

Les troballes d'època ibèrica, romana i la necròpolis alt-medieval suggereixen que aquest ja era un lloc sagrat probablement des d'antic.

En època alt-medieval el lloc s'anomenava *Ecclesias Clavatas*, i és documentat l'any 926. L'església apareix citada en l'acta de consagració i dotació del monestir de Sant Llorenç prop Bagà, l'any 983. Aquest any a l'indret d'*Ecclesias Clavatas* hi havia una "domus" (que caldria interpretar com un petit monestir femení) dedicada a santa Maria, sant Llorenç, sant Pere i sant Joan. Josep M. BADIA (1988: 163) creu que abans d'aquest petit monestir hi havia al pla de les Esglésies quatre nuclis de vida eremítica, que més tard passaren a fer vida comunitària per influència de l'esmentat monestir, i es centraren en una sola església, la de Santa Maria, que reuniria les advocacions de les altres esglésies ermitanes. Aquest seria el significat del terme *Ecclesias Clavatas*, que s'hauria d'entendre en el sentit de "esglésies clavades" o "enclavament amb esglésies". Al mateix temps, també hi havia l'alou *Ecclesias Clavatas*, sobre el qual hi ha hagut molta confusió i que, segons Badia, no s'ha de confondre amb el lloc d'*Ecclesias Clavatas*. Tal com hem dit, el lloc és al voltant de Santa Maria de les Esglésies, mentre que l'alou estava situat a la zona de Taurons, i no incloïa ni Santa Maria de les Esglésies ni la major part de la parròquia de Sant Cugat.

Una nova església, romànica, es va consagrar l'any 1038. El 1258 tenim una referència explícita del fet que aquesta església, que depenia del monestir Sant Llorenç prop Bagà, va acollir un grup de donades per indicació del seu abat. La comunitat no deuria estar gaire desenvolupada, ja que com a representant se cita una tal Maria moniali, i no se sap si es regien per una regla ni si aquesta era la benedictina, com caldria suposar per la dependència del monestir mare. La vida monàstica no va durar gaire, i al segle XIV ja no n'hi havia. Aleshores Les Esglésies ja només era parròquia.

Bibliografia

BADIA MASGRAU, Josep M. (1984). "Dades arqueològiques i històriques entorn de Navàs". Actes de la XXVI Assemblea Intercomarcal d'Estudiosos (Manresa, 1981), 1er vol. Manresa, p. 115-121.

BADIA MASGRAU, Josep M. (1988). "Navàs", Història del Bages, vol II, Ed. Parcir, Manresa, p. 155-182.

CAIXAL, ÀLVAR; VILAMALA, Imma i altres (2018). Pla Especial Urbanístic de protecció del patrimoni i catàleg de béns arquitectònics, històrics i ambientals de Navàs (Bages). Ajuntament de Navàs. Fitxa 08.BARP

MARTÍ, R., FOLCH, C., GIBERT, J. (2006). Memòria de les prospeccions arqueològiques a la Vall del Cardener. Arxiu Servei d'Arqueologia i Paleontologia. Generalitat de Catalunya. Núm. Reg. 7084.

